

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

NGUYỄN THỊ CHÂU CƯƠNG

**ÁP DỤNG PHƯƠNG PHÁP QUẢN LÝ
RỦI RO TRONG QUY TRÌNH THỦ TỤC
HẢI QUAN ĐỐI VỚI HÀNG HOÁ NHẬP KHẨU
TẠI CỤC HẢI QUAN TỈNH QUẢNG NINH**

Chuyên ngành: QUẢN LÝ KINH TẾ

Mã số: 60.34.04.10

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học: TS. Đào Thị Hoàng Mai

THÁI NGUYÊN - 2013

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng, tất cả số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là hoàn toàn trung thực và chưa được sử dụng để bảo vệ một học vị nào tại Việt Nam.

Tôi xin cam đoan rằng mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn và mọi thông tin trong luận văn đã được chỉ rõ nguồn gốc.

Tác giả luận văn

Nguyễn Thị Châu Cương

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành luận văn này, tôi xin chân thành cảm ơn Ban Giám hiệu, phòng Đào tạo, phòng QLĐT Sau Đại học, cùng các thầy, cô giáo trong trường Đại học Kinh tế và Quản trị Kinh doanh đã tận tình giúp đỡ, tạo mọi điều kiện cho tôi trong quá trình học tập và thực hiện đề tài.

Đặc biệt xin chân thành cảm ơn TS. Đào Thị Hoàng Mai đã trực tiếp hướng dẫn, chỉ bảo tận tình và đóng góp nhiều ý kiến quý báu, giúp đỡ tôi hoàn thành luận văn tốt nghiệp.

Tôi xin chân thành cảm ơn ban lãnh đạo, cán bộ nhân viên Cục hải quan Quảng Ninh, Chi cục thống kê, Sở tài chính tỉnh Quảng Ninh, đã tạo mọi điều kiện giúp đỡ tôi hoàn thành luận văn này.

Cuối cùng tôi xin chân thành cảm ơn cơ quan, gia đình, bạn bè, đồng nghiệp, đặc biệt là người vợ thân yêu đã luôn sát cánh, động viên, giúp đỡ tôi hoàn thành luận văn này.

Tác giả luận văn

Nguyễn Thị Châu Cương

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	ii
LỜI CẢM ƠN	iii
MỤC LỤC	iv
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT	vii
DANH MỤC CÁC BẢNG	viii
DANH MỤC CÁC HÌNH	ix
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu, đối tượng và phạm vi nghiên cứu	3
3. Tính mới và đóng góp của đề tài.....	4
4. Bố cục của Luận văn.....	5
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ QUẢN LÝ RỦI RO TRONG QUY TRÌNH THỦ TỤC HẢI QUAN ĐỐI VỚI HÀNG HOÁ NHẬP KHẨU	6
1.1. Một số vấn đề chung về quản lý hải quan đối với hàng hóa nhập khẩu	6
1.1.1. Sự cần thiết của quản lý hải quan đối với hàng hóa nhập khẩu.....	6
1.1.2. Khái niệm và nguyên tắc quản lý rủi ro	9
1.1.3. Quy trình quản lý rủi ro trong thủ tục hải quan đối với hàng nhập khẩu.....	12
1.1.4. Nội dung của QLRR trong quy trình thủ tục hải quan đối với hàng hoá nhập khẩu	14
1.2. Các yếu tố ảnh hưởng đến việc áp dụng quản lý rủi ro trong quy trình thủ tục hải quan đối với hàng hoá nhập khẩu	20
1.2.1. Các quy định pháp lý của các tổ chức quốc tế về thủ tục hải quan	20
1.2.2. Các yếu tố thuộc về thị trường thế giới.....	22
1.2.3. Các yếu tố thuộc về Nhà nước	22
1.2.4. Các yếu tố thuộc về cơ quan hải quan.....	23
1.2.5. Các yếu tố thuộc về doanh nghiệp	24
1.2.6. Các yếu tố thuộc về hàng hoá nhập khẩu.....	25

1.3. Kinh nghiệm áp dụng quản lý rủi ro trong quy trình thủ tục hải quan đối với hàng hoá nhập khẩu của một số nước trên thế giới.....	25
1.3.1. Kinh nghiệm của hải quan Anh.....	25
1.3.2. Kinh nghiệm của hải quan Nhật Bản	27
1.3.3. Kinh nghiệm của hải quan Singapore	28
1.3.4. Bài học kinh nghiệm cho Hải quan Việt Nam	30
Chương 2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	33
2.1. Câu hỏi nghiên cứu	33
2.2. Phương pháp nghiên cứu.....	33
2.2.1. Phương pháp thu thập thông tin, số liệu	33
2.2.2. Phương pháp phân tích thông tin	34
2.3. Hệ thống các chỉ tiêu phân tích.....	35
Chương 3. THỰC TRẠNG ÁP DỤNG QUẢN LÝ RỦI RO TRONG QUY TRÌNH THỦ TỤC HẢI QUAN ĐỐI VỚI HÀNG HOÁ NHẬP KHẨU TẠI CỤC HẢI QUAN TỈNH QUẢNG NINH	36
3.1. Khái quát về Cục Hải quan Quảng Ninh	36
3.1.1. Quá trình hình thành và phát triển	36
3.1.2. Cơ cấu tổ chức hoạt động của Cục Hải quan Quảng Ninh	37
3.1.3. Chức năng và nhiệm vụ của Cục Hải quan Quảng Ninh	38
3.2. Một số nét về áp dụng quản lý rủi ro trong quy trình thủ tục hải quan đối với hàng hoá nhập khẩu của ngành Hải quan.....	41
3.2.1. Quá trình cải cách, phát triển và hiện đại hoá ngành Hải quan Việt Nam trong những năm gần đây	41
3.2.2. Một số nét về áp dụng quản lý rủi ro trong quy trình thủ tục hải quan đối với hàng hoá nhập khẩu của ngành Hải quan	42
3.3. Thực trạng QLRR trong quy trình thủ tục hải quan đối với hàng hoá nhập khẩu tại Cục Hải quan tỉnh Quảng Ninh (từ 2008 đến 2012).....	50

3.3.1. Quá trình áp dụng QLRR trong quy trình thủ tục hải quan đối với hàng hoá nhập khẩu tại Cục Hải quan tỉnh Quảng Ninh	50
3.3.2. Một số kết quả đã đạt được khi áp dụng quản lý rủi ro trong quy trình thủ tục hải quan đối với hàng hoá nhập khẩu tại Cục Hải quan tỉnh Quảng Ninh.....	54
3.3.3. Một số hạn chế khi áp dụng QLRR trong quy trình thủ tục hải quan đối với hàng hoá nhập khẩu tại Cục Hải quan tỉnh Quảng Ninh	59
3.4. Đánh giá hiệu quả áp dụng quản lý rủi ro trong quy trình thủ tục hải quan đối với hàng hoá nhập khẩu tại Cục Hải quan tỉnh Quảng Ninh.....	61
3.4.1. Sự tác động của quản lý rủi ro trong quy trình thủ tục hải quan đối với hàng hoá nhập khẩu tại Quảng Ninh	61
3.4.2. Mức độ, khả năng kiểm soát rủi ro	61
3.4.3. Tác động của QLRR đến cộng đồng doanh nghiệp	62
3.4.4. Tác động của QLRR đến công tác cải cách, hiện đại hoá hải quan.....	63
3.4.5. Năng lực thực thi của cán bộ, công chức hải quan trong QLRR	64
3.4.6. Công tác xử lý thông tin dữ liệu.....	65
3.5. Thách thức đối với việc áp dụng quản lý rủi ro trong quy trình thủ tục hải quan đối với hàng hoá nhập khẩu tại Cục Hải quan tỉnh Quảng Ninh	66
Chương 4. GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ ÁP DỤNG QUẢN LÝ RỦI RO TRONG QUY TRÌNH THỦ TỤC HẢI QUAN ĐỐI VỚI HÀNG HOÁ NHẬP KHẨU TẠI CỤC HẢI QUAN QUẢNG NINH	72
4.1. Định hướng của ngành hải quan trong việc nâng cao hiệu quả áp dụng QLRR trong quy trình thủ tục hải quan đối với hàng hoá nhập khẩu....	72
4.2. Giải pháp nâng cao hiệu quả áp dụng quản lý rủi ro trong quy trình thủ tục hải quan đối với hàng hoá nhập khẩu tại Cục Hải quan tỉnh Quảng Ninh.....	74

4.2.1. Thường xuyên rà soát hệ thống văn bản pháp lý có liên quan	74
4.2.2. Tiếp tục đơn giản hóa các thủ tục Hải quan liên quan đến hàng hoá nhập khẩu theo hướng QLRR.....	75
4.2.3. Xây dựng trung tâm thông tin phù hợp với yêu cầu phân tích rủi ro....	76
4.2.4. Cải cách bộ máy quản lý Hải quan	77
4.2.5. Nâng cao năng lực cán bộ, công chức hải quan.....	78
4.2.6. Đầu tư cơ sở vật chất cần thiết cho quản lý rủi ro	79
4.2.7. Tăng cường quan hệ phối hợp và hợp tác quốc tế trong QLRR.....	79
4.3. Kiến nghị.....	80
4.3.1. Nhóm kiến nghị đến các cơ quan ban hành chính sách	73
4.3.2. Nhóm kiến nghị đến Bộ Tài chính.....	81
4.3.3. Nhóm kiến nghị đến Tổng cục Hải quan	81
KẾT LUẬN	82
TÀI LIỆU THAM KHẢO	83

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

AFTA	: Khu vực mậu dịch tự do ASEAN
APEC	: Diễn đàn hợp tác kinh tế Châu Á - Thái Bình Dương
ASEM	: Diễn đàn hợp tác Á - Âu
C/O	: Xuất xứ hàng hoá
CBCC	: Cán bộ công chức
CEPT	: Hiệp định ưu đãi thuế quan có hiệu lực chung
Ci01	: Cơ sở dữ liệu thông tin nghiệp vụ hải quan
CNTT	: Công nghệ thông tin
Công ước KYOTO	: Công ước của Tổ chức Hải quan thế giới về Đơn giản hoá và Hải hoà hoá Thủ tục Hải quan
EU	: Liên minh châu Âu
GATT	: Hiệp định xác định trị giá hải quan
GTT22	: Chương trình quản lý giá tính thuế
HS	: Danh mục hài hoà mô tả và mã hoá hàng hoá
KT559	: Chương trình quản lý kế toán thuế
QLRR	: Quản lý rủi ro
QLVP	: Chương trình quản lý văn phòng
Riskman	: Chương trình quản lý thông tin vi phạm, chương trình quản lý rủi ro
SLXNK	: Chương trình quản lý tờ khai xuất nhập khẩu
TTHQĐT	: Thủ tục Hải quan điện tử
VCCI	: Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam
WAN	: Hệ thống máy tính hiện đại có mạng kết nối khu vực diện rộng
WCO	: Tổ chức Hải quan Thế giới
WTO	: Tổ chức Thương mại Thế giới

XNK : Xuất nhập khẩu

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 3.1.	Kim ngạch xuất nhập khẩu của tỉnh Quảng Ninh giai đoạn 2005-2011	57
Bảng 3.2.	Thu thuế xuất nhập khẩu phân theo các chi cục giai đoạn 2006-2011	58
Bảng 3.3.	Tổng hợp kết quả bắt giữ và xử lý vi phạm pháp luật hải quan tại Cục Hải quan Quảng Ninh (từ năm 2008 - 2012)	62

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 1.1: Quy trình quản lý rủi ro	13
Hình 1.2: Mô hình chi tiết phân luồng hệ thống	17
Hình 3.1: Cơ cấu tổ chức Cục Hải quan Quảng Ninh	38
Hình 3.2: Mô hình phân cấp quản lý rủi ro	45
Hình 3.3: Nội dung Quản lý rủi ro tại cấp cục	46
Hình 3.4: Mô hình quản lý rủi ro cấp chi cục	47
Hình 3.5: Quy trình áp dụng kỹ thuật QLRR trong quy trình thủ tục hải quan	51
Hình 3.6: Kết quả phân luồng tờ khai tại Cục Hải quan Quảng Ninh (từ năm 2008 - 2012)	55
Hình 3.7: Kết quả thu thuế tại Cục Hải quan Quảng Ninh giai đoạn 2008-2012	59